

A VERSEGHY FERENC MEGYEI KÖNYVTÁR BIBLIOGRÁFIÁI

MÓRICZ ZSIGMOND
ÉS
SZOLNOK MEGYE

1979

MÓRICZ ZSIGMOND

és

SZOLNOK MEGYE

A Verseghy Ferenc Megyei Könyvtár bibliográfiái

1979.

A bibliográfia anyagát összeállították:

Bálintné Hegyesi Júlia /Szolnok/, Kiss Sándorné, König
Istvánné /Kisújszállás/, Hegedüs Annamária /Mezőtúr/

Lektorálta és

szerkesztette: Szurmay Ernő

Az anyaggyűjtést 1979. április 30-án zártuk le.

Készült a Kulturális Alap támogatásával a Verseggy Ferenc Megyei
Könyvtár sokszorosítójában, A/5-ös méretben, 600 példányban.

Felelős vezető: Szurmay Ernő

Szolnok, 1979. május hó

ISSN 0134-1030

ELŐSZÓ

Régi tartozás lerovására szövetkeztek három város könyvtárának bibliográfusai. MórícZ Zsigmond születésének századik évfordulójára s egyben az 50. jubileumi könyvhét megyei megnyitójára el is készült ez a kis bibliográfia, amely MórícZ Zsigmond Szolnok megyei kötődését hivatott feltárni.

Nem véletlen Kisújszállás, Mezőtúr és Szolnok összefogása. A Kunság világa nagyon közel állott az író szívéhez nemcsak fiatalkori emlékei, kisújszállási diákévei, hanem országjáró gyaloglásai, írói élményt gyűjtő útjai révén is. Itt, a kisújszállási, karcagi határt járva "ette magába az Alföldet", azt az Alföldet, amely annyiszor visszatér riportjaiban, novelláiban és nagy regényeiben is.

Mezőtúr s környéke is mindig vissza-visszahúzta. Aligha vitatható, hogy az Uri muri helyszíne, alakjai - természetesen az írőalkotó s újraalkotó fantázián átszűrve és kiegészülve - itt fogantak a túri tájakon. Erdélyi útvjáról visszatérve mondotta Mezőtúrról szólva: "Szeretem ezt a tájat, a várost le is irtam. Ez a város törzské az alföldi városoknak."

Szolnok, a Tisza Szálló és Gyógyfürdő főleg élete utolsó éveiben adott nyúgovást törődött testének. Szívesen pihent meg itt baráti körben.

A bibliográfia természetesen kitér azokra az adatokra is, amelyek Karcagon, Jászberényben, s a megyében másutt tett látogatásainak emlékét őrzik.

A feltárt anyagot három fejezetbe rendeztük. Az elsőbe azokat a Móricz írásokat soroltuk, amelyek egészben vagy részben Szolnok megyéhez, a megye valamelyik településéhez köthetők. A másodikban a róla szóló helyi hírek, tudósítások, tanulmányok találhatóak. A harmadik részben, amely a nagyon is prózai Függelék címet viseli, Móricz Zsigmond két diákkori zsengejét s egy korai novelláját közöljük. Közlésüket ill. újra közlésüket az indokolja, hogy ezek jelentek meg a Kisújszállás és Vidéke c. újságban.

Ugyancsak a függelékben kapott helyet a Móricz nevét viselő kisújszállási gimnázium és szakközépiskola könyvtárában ill. a mezőtúri Móricz Zsigmond Kiváló Könyvtárban található egyéb dokumentumok leírása is.

Az egyes címleírásokat a kutatók és érdeklődők szempontjait is figyelembe véve hosszabb-rövidebb annotációval láttuk el. Az ismertetések terjedelmét illetően nem fajsúlytévesztésről van szó, amikor pl. egy rövid tudósításról szóló tájékoztatás majd ugyanannyi helyet foglal el, mint mondjuk egy nagyobb regényének annotációja. Ennek oka az anyagok nehezebb vagy könnyebb hozzáférhetőségében rejlik.

A helyismereti jellegén kívül éppen ez adja meg e bibliográfia létjogosultságát. A feltárt anyag jelentős része ugyanis régi, sok esetben csak mikrofilmen hozzáférhető újságokban található meg. Azt is tudjuk, hogy további szorgos kutatással minden bizonnyal bukkannánk még újabb, Szolnok megyei Móricz-adalékra, azonban - már csak az évfordulóra tekintve is - nem akartunk tovább késlekedni a kiadással. Az is nyilvánvaló, hogy a feltárt adatok egy része - még ha eddig nem ismertekről lenne is szó - nem gazdagítja számottevően a Móricz-irodalmat. Ugy éreztük mégis, hogy még e villanásszerű jelzések is tel-

jesebbé tehetik a Móricz Zsigmondról kialakított képet.

Merjük remélni azt is, hogy megyénk lelkes magyartanárai, a permanens művelődés vágyával életbe indított diákjai, s hasznosan munkálkodó honismereti szakkörei is szívesen forgatják majd e kiadványt.

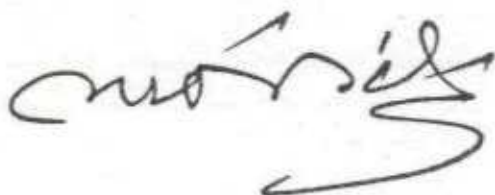
Ennek reményében s az esetleg később feltáruló további dokumentumokkal történő kiegészítés igényével bocsátjuk útjára bibliográfiai sorozatunk legújabb termését.

Szurmay Ernő

MAGVETŐ

A MAGYAR IRODALOM
ÉLŐ KÖNYVE

ÖSSZEGYŰJTÖTTÉ
MÓRICZ ZSIGMOND

KELET NÉPE KIADÁSA
BUDAPEST

A Magvető dedikált példánya
/Mórincz Lili ajándéka az 1975. évi
szolnoki ünnepi könyvhéten./

SZOLNOK MEGYE MÓRICZ
IRÁSAIBAN

1. KERÉK FERKÓ. Regény. 1912.

= A Pesti Hirlapban 1912-ben folytatásokban jelent meg.

- ua. Bp. 1913. Athenaeum. 377, [1]p.

- ua. 2. kiad. [Bp. 1939.] Athenaeum. [4] 232, [2]p.

- ua. 3. kiad. [Bp. 1942.] u.o.

- ua. Regényei és elbeszélései. Bp. 1962. M. Helikon.

1.köt. 573-720.p.

Az író 1912 nyarán Borosznón írta a Kerek Ferkó c. regényét. A történet Kerekegyházán /Kisújszálláson és környékén/ a "legkunsabb Kunságon" játszódik. /Nagy Péter/ A Kunság fülledt és tespedt légkörét érzékelteti a regény. Az egész mű atmoszférája szinte érzékelhető közelségbe hozza az alföldi parasztváros megrekedtségét és tunya unalmát. A regénynek a legszebb részletei azok, amelyekben a magyar nép életét, mesetermő lelkét mutatja be az író.

2. KRISZTUS A KERESZT ALATT. Riport. /1918./

= Pesti Hirlap, 1918. dec. 14.

- ua. = Uj világot teremtsünk. Gyűjtemény 1918-19-es írásaiból.

Bp. 1953, Művelt Nép. 36-38.p.

Kisújszállás: 37. p.

A földosztást sürgető riportja.

3. VASFEJŰ KUNOK KÖZT. Riport. Kisújszállás, 1918. dec.
= Pesti Hírlap, 1918. dec. 18.
- ua. = Uj világot teremtsünk. Gyűjtemény 1918-19-es írásaiból.
Bp. 1953, Művelt Nép. 44-46. p.
- ua. = Szolnok megyei Néplap, 1979. ápr. 30.
4. NÉPSZAVAZÁS A FÖLDREFORMRÓL. Riport. 1919.
= Az Esztendő, 1919. jan.
- ua. = Uj világot teremtsünk. Gyűjtemény az 1918-19-es írásaiból.
Bp. 1953, Művelt Nép. 47-73. p.
Kisújszállást említi: 60, 62. p.
Ebben a riportban is a földosztás elengedhetetlen szükségességéről szól.
5. PARASZTBANDA. Riport. 1923.
= Színházi Élet, 1923. aug. 26.
- ua. Riportok. 2. köt. 1920-1929. Bp. 1958, Szépirod. K. 40-43. p.
- Egy tiszakürti 8 tagú falusi muzsikusbandáról írta Móricz ezt a riportot. A "banda" tagjai, akik alkalomszerűen járnak muzsikálni, öntudatos emberek. Egyek abban, hogy mindannyian reménykednek a földhöz jutásban.
6. HORTOBÁGYI KOKSZ. Riport. 1923.
= Az Est, 1923. szept. 30.

→
- ua. Riportok. 2. köt. 1920-1929. Bp. 1958, Szépirod. K.
80-84.p.

Nagykunság, - Kisújszállás: 80, 82-83.p.

Az istállóból kihordott szalmástrágyát vályoggá gyúrnak és eltűzlik, ahelyett, hogy a földet javítanák vele. Ez a szokás mérhetően károkat okoz; terméketlenné válik a föld.

7. KISGAZDABÁL KARCAGON. Karcag, február 20.

Riport. 1925.

= Az EST, 1925. márc. 7.

- ua. Riportok. 2. köt. 1920-1929. Bp. 1958, Szépirod. K.
536-539.p.

A karcagi "Kultúrpalota" Kisgazdabálján megjelent Móricz is. Riportját a karcagi lányok báli szokásairól, a bálozó lányok ruházatról és hajviseletéről írta.

8. GYALOGOLNI JÓ. Riport. 1927.

= A mi lapunk, 1927. márc.

- ua. Riportok. 2. köt. 1920-1929. Bp. 1958, Szépirod. Kiadó
390-393.p.

Móricz Zsigmond riportja lírai önvallomás arról, hogy mennyire szerette az Alföldet, a pusztaságot. "Hatalmas érzés egész nap az eget látni és a sík földet." "Egyszer Kisújszállásról gyalog átmen-

tem Karcagra... Azt a karcagi utat sose felejttem el, mert az Alföldet akkor ettem magamba..."

Karcagról még tovább ment Püspökladányba, így 62 kilométert gyalogolt. "Az ember boldog, hogy ezeken az apró lábakon annyi távolság el tud maradni mögötte."

9. AZ UTAK AZ ORSZÁG EREI. Riport. 1927.

= Az Est, 1927. jún. 4.

- ua. Riportok. 2. köt. 1920-1929. Bp. 1958, Szépirod. K. 443-448.p.

A mezőtúri városháza, postapalota, tűzoltólaktanya, méntelep és a kövesút építéséről is írta.

10. SERTÉSTENYÉSZTÉS. Pusztapó, 1927. jún. Riport.

= Pesti Napló, 1927. jún. 8.

- ua. Riportok. 2. köt. 1920-1929. Bp. 1958, Szépirod. K. 455-458.p.

Pusztapó - a mai Kétpó község sertéstenyésztő telepéről.

11. TULIPÁNFA AZ ALFÖLDÖN. Pusztapó /Szolnok vm/, máj. 30. Riport. 1927.

= Az Est, 1927. jún. 10.

- ua. Riport. 2. köt. 1920-1929. Bp. 1958, Szépirod. K. 464-467. p.

Pusztapó - a mai Kétpó nevű település határában járt Móricz Zsigmond 1927. május 30-án. Gróf Andrássy Imre csodálatosan szép 20 holdas angol parkot varázsolt az Alföld kellős közepére. Az író látja, hogy ezüstfenyők, díszbokrok is otthon vannak az esőtlen alföldön. Következtetése: áldozatos munkával paradicsomot lehet teremteni ezen a földön is, ahol eddig lombtalanul és ridegen éltek. A pusztateynyői állomáson látott csemetelültetés pedig tovább erősíti bizakodását abban, hogy egyszer ezen a tájon is "lombok közt fut a napsugár."

12. MEZŐTÚRI CSÖCSÖS KORSÓ. Hét pásztortűz ég. 1. Riport. 1927.

= Magyarország, 1927. 29. sz.

= Mezőtúri Ujság, 1927. ápr. 3. 2-3.p.

- ua. Riportok, 2. köt. 1920-1929. Bp. 1958, Szépirod. Kiadó, 361-365.p.

Badár Balázsról és a fazekas mesterségről.

A mezőtúri Badár Balázsnál tett 1927-es látogatásának emlékét őrzi a riport. Elismerő szavakkal ír a csöcsös korsó híres mesterének alkotó munkájáról. Ebben a riportjában veti fel egyébként egy mezőtúri múzeum létesítésének gondolatát is.

13. URI MURI. Regény. 1928.

[A boríték Pölya Tibor műve.] Bp. [1928.] Athenaeum. 268. p.

- ua. 2. kiad. Bp. [1930.] uo.

- ua. [3. kiad.] Bp. [1939.] uo.

-
- ua. [4. kiad.] Bp. [1949.] uo.
  - ua. Bp. 1955. Szépirod. K.
  - ua. Bp. 1959. Táncsics.
  - ua. Bp. 1967. Szépirod. K.
  - ua. Bp. 1974. uo.

Móricz Zsigmond az 1927-es kunsági előadójának tapasztalatai után írta meg az Uri muri c. regényét. A cselekményének színhelye a Kunság, Mezőtúr és környéke. Négy nap története a regény, amelynek során Móricz hősei vad tivornyák, szájalmas üzletelések fojtott és áradó szenvedélyében mutatkoznak meg. Senki sem mondott olyan kérlelhetetlen ítéletet a Szakmáry Zoltánokról, Rhédey Eszterekről, Csörgheő Csulikról, mint Móricz ebben a regényében. Minden illuziótól mentesen ábrázolta a dzsentrit.

14. AHOI A HUSZÁR TEREM. Karcag, febr. 20. Riport. 1928.

= Az Est, 1928. febr. 24.

- ua. Riportok. 2. köt. 1920-1929. Bp. 1958, Szépirod. Kiadó
532-535.p.

Karcag város téli vasárnap délelőttjéről szól. Emliti Török Vince református papot, Győrffy István néprajztudóst és Horváth Ferenc gimnáziumi igazgatót.

15. KISGAZDÁK KARCAGON. Életkép.

= Az Est, 1928. márc. 1.

16. BAPTISTA IMAHÁZBAN. Karcag, márc. Riport. 1928.

= Pesti Napló, 1928. márc. 14.

- ua. Riportok. 2. köt. 1920-1929. Bp. 1920-1929. Bp. 1958,
Szépirod. K. 540-545.p.

Móricz végighallgatta a felekezet istentiszteletét és műsoros estélyén is részt vett. Az iparoskör dalárdáját is meghallgatta.

17. ESŐLESŐ TÁRSASÁG. [Elbeszélés.] 1929. Kisregények.

= Nyugat, 1929. 2. köt. 575-588.p.

- ua. Bp. 1931. Athenaeum. 242/ p.

- ua. Regényei és elbeszélései. 11. köt. Bp. 1964.

- ua. Elbeszélések. 3. Bp. 1974.

Az elbeszélés cselekménye a Nagykunság egyik tanyáján játszódik. A szereplői borozgatás közben tréfásan "esőleső társaságot" alapítanak. Sok jó napot, jó estét eltöltenek azon a címen, hogy az esőt várják a kiszikkadt, hőségben megrepedezett földekre.

18. A ROSSZ VIRÁGA1. Riport. 1930.

= Pesti Napló, 1930. jan. 19.

- ua. Riportok. 3. köt. 1930-1935. Bp. 1958. Szépirod. Kiadó.
5-7. p.

Tudósítás a tiszazugi "arzénes asszonyok" peréről.

19. AZ EGÉSZ FALU TUDJA. Riport. 1930.

= Pesti Napló, 1930. jan. 21.

- ua. Riportok. 3. köt. 1930-1935. Bp. 1958, Szépirod. Kiadó
8-12. p.

Tudósítás a tiszazugi "arzenes" asszonyok" peréről.

20. A MAGYAR FALU A SENKI SZIGETE. Riport. 1930.

= Pesti Napló, 1930. jan. 22.

- ua. Riportok. 3. 1930-1935. Bp. 1958, Szépirod. Kiadó.
13-17. p.

- ua. Szolnok megyei Néplap, 1952. okt. 30. 4. p.

- ua. Szolnok megyei Néplap, 1979. ápr. 22. 7.p.

A tiszazugi "arzenes asszonyok" perének kapcsán látogatta meg Móricz Nagyrévet, - senki szigetét. Az író a faluban mérhetetlen szegénységet, elmaradottságot és tudatlanságot tapasztalt. Emiatt kerítette hatalmába a község asszonyait egy haszonleső bába. "Tudást kell vinni a népnek... az anyagi élet és a lelki élet terén... nem szabad tűrni, hogy senkiszigetekkel legyen tele az Alföld."

21. TISZAZUGI MÉREGKEVERŐK. Riport. 1930.

= Nyugat, 1930. febr. 1.

- ua. Riportok. 3. köt. 1930-1935. Bp. 1958. Szépirod. Kiadó
18-33.p.

Móricz a szolnoki törvényszéki tárgyalásokon újságíróként volt jelen.

22. FORR A BOR. Regény. 1931.

Bp. 1931, Athenaeum. 287 p.

- ua. 1931. uo.

- ua. [3. kiad.] Bp. [1932.] uo.

- ua. [4. kiad.] Bp. [1940.] uo. [átd. kiad.]

- ua. Bp. 1956, Szépirod. K. 590. p. Az 1939-es átd. kiad.

alapján, amely a Bál c. regényét is tartalmazza.

Móricz Zsigmond írja regényéről: "Ebbe a könyvembe életemnek egy teli fiókja van beépítve, a diákélet emlékei." - Élményanyaga az író kisújszállási diákévei alatt rakódott le, a rideg és álmos alföldi kunvárosban, ahova 1896. decemberében került. A Forr a bor nemcsak önéletrajzi regény, hanem vádirat és leleplezés. "Előkészítő poshasztó" így bélyegzi meg Móricz a milleniumi évek iskola-kaszárnyáit. A fiatal generációt meghunyászkodásra nevelték. A regény megjelenése után az írot acsarkodó támadások érték. A haladó közvélemény méltánylással fogadta. Idézzük Bálint György szavait: "Soha író kiméletlenül nem vágta még az uralkodó réteg arcába annak minden végzetes hibáját, mint Móricz ebben a kemény írásában."

23. KENYÉREN ÉS VIZEN. Látogatás egy falusi iskolában.

Alföldi falu, 1931. március.

= Magyarország, 1931. márc. 29.

- ua. Riportok. 3. köt. 1930-1935. Bp. 1958, Szépirod. Kiadó
110-114.p.

- ua. Szolnok megyei Néplap, 1979. ápr. 15. 7. p.

Valószínűleg az egyik Szolnok megyei településről, Örményes
községről írta.

24. ÖMLIK AZ ARANY A KARCAGI PUSZTÁN. Riport. 1932.

= Az Est, 1932. márc. 30.

- ua. Fülöp János: Visszatérni jól Móricz nyomában,

Bp. 1962, Szépirod. K. 130-131. p.

- ua. - Szolnok megyei Néplap, 1979. ápr. 4. 7. p.

1932-ben Karcag-Berekfürdön az aragnál is becsesebb 37 fokos meleg víz szabadult fel a föld mélyéből, - s ömlik a csatornába. - Ugyancsak ott tört fel a gáz is, amelyet a levegőbe engednek, szintén nem hasznosítanak.

"Ez a magyar föld kincseinek sorsa... a kezdeményezési erő hiánya miatt fázik a lélek." Ezzel zárja riportját Móricz Zsigmond.

25. MI AZ, HOGY IRÓ? Ankét a képviselőház folyosóján és karzatán.

Riport. 1932.

= Az Est, 1932. ápr. 10.

- ua. Riportok. 3. köt. 1930-1935. Bp. 1958, Szépirod. Kiadó 236-238. p.

Szolnokot említi, ahol "tévedésből" letartóztatták Kassák Lajos író, Kisújszálláson pedig a "Forr a bor" c. regénye miatt szinte "forradalom" tört ki, s az író támadások tüzébe került.

26. KAMUKÉRŐ. Elbeszélés. 1934.

= Pesti Napló, 1934. 294. sz.

- ua. Elbeszélések. 4. köt. Bp. 1974. Szépirod. Kiadó, 146-150. p.

→
Móricz Zsigmond 1934. novemberében Jászberényben járt. E látogatás élményanyaga szülte a Kamukérok c. elbeszélést. Iróniával, sőt maró gúnnyal ír a zsirosparasztból lett fukar polgármesterről, akinek túljár az eszén az egyszerű de furfangos jász.

27. FÖLD ÉS AZ EMBER. /Cikk./ 1934.

= Magyarország, 1934. nov. 29.

Ez az írás is az 1934. nov. 23-24-i jászberényi látogatás tapasztalatait rögzíti cikk formában.

28. VERSENY AZ ISKOLÁBAN. /Cikk./ 1934.

= Pesti Napló, 1934. dec. 2.

- ua. Riportok. 3. köt. 1930-1935. Bp. 1958, Szépirod. Kiadó 597-602.p.

A jászberényi tanítóképzőben észlelt őszinte, demokratikus szellem, az itt talált közvetlen légkör ösztönözte a cikk megírására. Több tanítási órát is meglátogatott. Figyelemre méltó javaslata, hogy a gazdasági iskolát is kapcsolják be az egységes nevelési rendszerbe, mivel "... azt a szempontot kell még erősíteni, hogy az életre neveljenek."

29. KÉP A SÁRRÉTRŐL. Riport. 1935.

= Pesti Napló, 1935. ápr. 14.

- ua. Riportok. 3. köt. 1930-1935. Bp. 1958. Szépirod. K. 653-663.p.

→

→
Kisújszállást és Karcagot és Szolnok megyét is említi.

30. MEZŐTURI JEGYZETEK. Riportok. 1940.

/Céhláda, Estély, Múzeum, Csodák és Fazekasműhely./

= Kelet Népe, 1940. júl. 15.

- ua. Riportok. 4. köt. 1936-1942. Bp. 1958, Szépirod. Kiadó
331-338. p.

- ua. Jászkunság, 1978. 3-4. sz. Boritón. /részletek./

31. HÁROM SZEKUNDA. Riport. 1939.

= Pesti Napló, 1939. júl. 16.

- ua. Riportok. 4. köt. 1936-1942. Bp. 1958, Szépirod. Kiadó,
217-223. p.

Kisújszállást említi.

32. URAK ÉS PARASZTOK. Riport. 1940.

= Hid, 1940. szept. 27.

- ua. Riportok. 4. köt. 1936-1942. Bp. 1958, Szépirod. Kiadó
357-362. p.

Karcagot említi.

33. SZERKESZTŐI ÜZENETEK. "Kisgyep. Valahol az Alföldön."

= Kelet Népe, 1941. dec. 15. 28. p.

→

Móricz 1941. szept. 3-án jár a nyolc gyerekes szolnoki Bújdosó családnál.

34. SZILVESZTERKOR. Riport. 1942.

= Kelet Népe, 1942. jan. 1.

A szolnoki kisgyepi látogatás keserű élménye.

Fery Antal ex librise /1976/

HIREK, CIKKEK, TANULMÁNYOK

MÓRICZ ZSIGMONDRÓL

35. *Március 15.*
= *Kisújszállás és Vidéke*, 1898. márc. 20. 12. sz.
"Móricz Zsigmond VII. o. tanuló szépen szavalta Endrődi Sándor: *Hazámról* c. költeményét.
36. BARLA Jenő: Dr. Pallagi Gyula - 1867 - 1903. febr. 15.
= *Kisújszállás és Vidéke*, 1903. febr. 15. 2. p.
"Négy unokaöccse tanul gyámolítása alatt a kisújszállási gimnáziumban."
Nekrológ.
37. SZEREMLEY Barna: Búcsúbeszéd Dr. Pallagi Gyula temetésén.
= *Kisújszállás és Vidéke*, 1903. febr. 15. 3. p.
"A koszorúk között: Gyula bátyámnak Zsiga, Pista, Miklós, Károly."
38. *Újdonság a tanuló ifjúság körében.* - "Ifjúsági lapok" címen lapot indítottak.
= *Kisújszállás és Vidéke*, 1909. jan. 10. 2. sz. /Irodalom/
Móricznak a munkatársak között kiemelkedő szerepe van.

39. A Nyugat 6. számában megjelent Móricz Zsigmond: A százszinselyem keszkenő c. novellája. /H./
= Kisújszállás és Vidéke, 1909. ápr. 4. 14. sz.
/Irodalom/
40. A Nyugat 9. számában megjelent Móricz Zsigmond: Ciróka, Maróka c. novellája. /H./
= Kisújszállás és Vidéke, 1909. jún. 13. 24. sz.
/Irodalom/
41. A Nyugat 12. számában megjelent Móricz Zsigmond: A hiba c. novellája. /H./
= Kisújszállás és Vidéke, 1909. júl. 11. 28. sz.
/Irodalom/
42. Sz.F.: Színház.
= Kisújszállás és Vidéke, 1912. okt. 27. 43. sz. 5. p.
A Sári bíró előadását "gyér számú közönség minden nagyobb felmelegedés nélkül" nézte végig.
43. Kik irtak a "Kisújszállás és Vidékébe?"
= Kisújszállás és Vidéke, 1913. dec. 21. 52. sz. 5. p.
"Móricz Zsigmondtól, a rövid idő alatt országos hírűvé vált írótól több tárcát hozott a lapunk a régebbi időben."

44. Művészestély. /H./

= Független Lap, 1914. jan. 22. 3. p.

"Tegnap színházunkban /Szolnokon/ nagy műélvezetben volt része közönségünknek. Zilahy Gyula a debreceni színház volt igazgatója barátjával, a magyar Alföld színes írójával, Móricz Zsigmonddal páratlan értékű és sikerű estélyt rendezett. A kun regény "Kerek Ferkó" illusztris szerzőjének felolvasása, csevegése... soká megmaradnak a jelen voltak hálás emlékezetében."

45. A kunhegyesi Gazdálkodó Ifjúság Egyesületének műkedvelői előadása. /H./

= Nagykunság, 1927. jan. 8. 3. p.

Móricz Zsigmond: Sári bíró c. művét mutatták be.

46. Móricz Zsigmond matiné. /H./

= Jász-Nagy-kun-Szolnokmegyei Lapok, 1927. jan. 23. 3. p.

1927. febr. 2-án. M.Zs. és Simonyi Mária Szolnokra érkezik a Szolnoki Ujság meghívására.

47. Móricz Zsigmond estély.

= Mezőtúr és Vidéke, 1927. jan. 23. 2. p.

48. BOROSS István: Móricz Zsigmond.

= Mezőtúri Ujság, 1927. jan. 23. 1-2. p.

49. Móricz Zsigmond előadói estje - M. Simonyi Mária közreműködésével.
= Mezőtúri Ujság, 1927. jan. 23. 3. p.
50. [Irodalmi] délelőtti tart Móricz Zsigmond és neje Simonyi Mária. [H.]
= Jász-Nagykun-Szolnokmegyei Lapok, 1927. jan. 27. 2. p.
51. Móricz Zsigmond Mezőtúron.
= Mezőtúr és Vidéke, 1927. jan. 30. 2. p.
52. Móricz Zsigmond felolvasó estje.
= Mezőtúr és Vidéke, 1927. febr. 6. 4. p.
53. Móricz Zsigmond előadó estélye.
= Mezőtúri Ujság, 1927. febr. 6. 3. p.
Az irás arról tudósít, hogy az író 120 főnyi lelkes közönség előtt magyar sorsproblémákról beszélt, majd "Két nemes állat" c. novelláját olvasta fel. Simonyi Mária pedig Móricz Zsigmond: "A gyermek hazamegy" c. drámai költeményét adta elő.
54. BALÁZS László: Beszélgetés Móricz Zsigmonddal.
= Mezőtúri Ujság, 1927. febr. 6. 2. p.

→
Móricz erdélyi útja után Mezőtúrra látogatva nyilatkozik a város-
roshoz fűződő meleg kapcsolatairól, az alföldi városok homo-
genitásáról.

55. BOROSS István: A jubiláló Móricz Zsigmond.

= Mezőtúri Ujság, 1927. máj. 22. 1-2. p.

Móricz 25 éves írói pályájára emlékezik a cikkíró. Regényeit, elbeszéléseit méltatja, s emelkedett szavakkal szól Móricz kö-
tődéséről a Nagykunsághoz. Befejező sorai idézésre érdeme-
mesek:

"Ez volt az a kincses bányá, amelynek mélyéről aknáztá ki örök-
élő alakjait s akikre kemény szöges ostorával annyiszor le is
sújtott, de a fájdalmak sajgása alatt is éreztük magyarságáért
aggódó szívének dobogását."

56. GAJDA Béla: Pallagi Gyula dr. emlékezete.

= Kisújszállás és Vidéke, 1928. febr. 4.

"A legnagyobb élő írónk egyike Móricz Zsigmond: a Légy jó mind-
halálíg c. regénye Géza bácsi alakját az ő vonásaiból mintázta."

57. Színház. /H./

= Nagykunság, 1929. máj. 4. 3. p.

"Április 29-én az Uri muri c. vígjáték volt műsoron. Nem ér-
demli a színpadot."

58. Magyar könyvhét Szolnokon. /H./
= *Jász-Nagykun-Szolnokmegyei Lapok*, 1929. máj. 23. 2. p.
"A közöny miatt 1-2 Móricz kötet fogyott el csupán."
59. ARADI-SZABÓ István: Magyar nyelv - magyar dal.
= *Nagykunság*, 1929. júl. 6. 1. p.
Móricz Zsigmondot 50. születésnapján Tiszacsécse diszpolgárává fogadta.
60. A kisújszállási Öreg Diákok Szövetsége.
= *Kisújszállás és Vidéke*, 1929. júl. 7. 3. p.
Móricz Zsigmond tiszteletbeli tag.
61. Móricz Zsigmond: Nem élhetek muzsikaszó nélkül c. vígjátéka bemutatójáról.
= *Jász-Nagykun-Szolnokmegyei Lapok*, 1929. nov. 21. 3. p.
62. A Nyugat szépirodalmi és kritikai folyóirat irodalmi estje./H./
= *Szolnok és Vidéke*, 1930. márc. 27. 2. p.
Előzetes hír: Móricz Zsigmondot is várják Szolnokra.
63. Nyugat est. /Szolnok./
= *Jász-Nagykun-Szolnokmegyei Lapok*, 1930. márc. 30. 3. p. →

- 1930. márc. 28-án tartották a Városi Színházban.
Az esten megjelent: Móricz Zsigmond, Kosztolányi Dezső,
Schöpflin Aladár, Símonyi Mária, Gellért Oszkár, Nagy Endre
és Babits Mihály.
64. A Nyugat irodalmi estje,
= Szolnok és Vidéke, 1930. márc. 30.
Móricz Zsigmond egy novellájával szerepelt.
65. Egy szó a vármegyei törvényhatósági bizottság közgyűlésé-
hez - Móricz Zsigmond író ügyében.
= Jász-Nagykun-Szolnokmegyei Lapok, 1931. máj. 21. 2. p.
"Zemplén megye átiratában hazafiatlannak ítélte Móricz Zsig-
mondot. A szolnoki hírlapíró gárda kéri, hogy tekintsék az
ügyet tárgyalannak."
66. A vármegye rendkívüli közgyűlése 1931. máj. 21.
= Jász-Nagykun-Szolnokmegyei Lapok, 1931. máj. 24. 2. p.
Móricz Zsigmond hazafiúi önérzetet sértő eljárását elítéli.
67. Néhány perces beszélgetés Móricz Zsigmonddal.
Nyilatkozik a Nyugatban megjelent cikkéről.
= Nagykunság, 1931. máj. 23. 2. p.

68. Különös beszélgetés...
= Nagykunság, 1931. aug. 8. 2. p.
Arany János, Nagy Imre és Móricz Zsigmond Kisújszálláshoz
fűződő kapcsolatáról.
69. Móricz Zsigmond új vigjátéka.
= Nagykunság, 1931. szept. 12. 2. p.
A Kerek Ferkó c. regény dramatizálásáról.
70. S. K. : Arany János és Móricz Zsigmond.
= Nagykunság, 1932. jan. 30. 3. p.
Dóczy Jenő levelére válaszolva írja a cikk szerzője:
"A nagy Móricz... és Arany együtt... foglalnak helyet a par-
nasszus ormán, s mint Kisújszállás két vándora, lantosa a genie
birodalom két kimagasló reprezentánsa a világ szemében is ha-
talmas érték gyanánt tűnnek fel."
71. Nyílt- Tér.
= Nagykunság, 1932. febr. 20. 2. p.
"A kikben most must helyett "Forr a bor" - miatt forr az epe.
Jelentkezzenek nálam, hogy észrevételeiket a szereplők vagy
hozzátartozóiknak pedig panaszait jegyzőkönyvbe vehessem
illetékes helyre való továbbíthatás végett." "Kiss Pali, hecc-
mester."

72. CSÁVÁS Sándor CS.S. Móricz-láz!
= Nagykunság, 1932. febr. 27. 1. p.
A Forr a bor c. regényéről.
"Móricz Zsigmondot gyűlölni Kisújszállásnak nem illő, mert büszkének kell lenni, hogy végre már Kisújszállás is szerepel a magyar regényirodalomban és egy olyan avatott kéz munkája, mint a kisújszállási szürke diák."
73. Szerkesztői és kiadóhivatali üzenet.
= Nagykunság, 1932. febr. 27. 3. p.
Kisújszállás:... "hogy Móricz Zsigmond "Forr a bor" c. regényében hamisan állítaná be a várost és a gimnáziumi nevelést. Sajnos Móricznak ebben is igaza van, s egyetlen hibája, hogy az igazat meg is meri mondani: Ha itt csak talpnyalás kell, úgy ne olvassanak Móriczot."
74. Móricz Zsigmond Karcagon.
= Nagykunság, 1932. márc. 26. 4. p.
= Nagykunság, 1932. márc. 28. 4. p.
= Nagykunság, 1932. ápr. 2. 3. p.
Móricz látogatása Berekfürdőn a gázkútnál.
75. "Két könyv."
= Kisújszállás és Vidéke, 1932. máj: 29. 3. p.
/Irodalom/

Elitélő, elmarasztaló kritika a Sárarany és a Forr a bor c. Móricz regényekről.

76. Kritika egy kritikáról.
= Nagykunság, 1932. jún. 11. 3-4. p.
A kritika értékeli a Légy jó mindhalálig, a Sárarany és a Forr a bor c. regényeket.
77. Móricz Zsigmond az oroszlánbarlangban.
= Karcagi Napló, 1932. dec. 14. 4. p.
1931-ben a vármegyei közgyűlés elitélte, "Móricz azonban nem haragszik Szolnokra... ahova megérkezett... a szolnoki újságírók körülvették, akiknek elmondotta, Szolnokon két napi pihenésre látogatott el."
78. Megjelent a Színházi Élet Szent István albuma, vezető cikkét Móricz Zsigmond írta a Gyöngyösbokréta címmel. /H./
= Nagykunság, 1933. aug. 19. 3. p.
79. A Színházi Élet legutóbbi számában Móricz Zsigmond novellája. /H./
= Nagykunság, 1935. jun. 22. 3. p.

80. *Nem élhetek muzsikaszó nélkül!*
= Jász-Nagykun-Szolnokmegyei Lapok, 1936. márc. 12. 3. p.
Móricz Zsigmond vigjátéka filmén.
81. Légy jó mindhalálig.
= Jász-Nagykun-Szolnokmegyei Lapok, 1936. máj. 14. 4. p.
Elismerő sorok Móricz Zsigmond regényének filmváltozatáról.
82. A mezőtúri Badár-napok tájékoztatója.
= Mezőtúr és vidéke, 1940. jún. 29. 1. p.
Móricz Zsigmond a meghívottak között.
83. /d.d./ Badár-napok.
= Mezőtúr és Vidéke, 1940. júl. 6.
Értékelés a kulturális-estélyről, amelyen Móricz is szerepelt.
84. N. J. Magyar írók az első harcvonalban.
= Mezőtúr és Vidéke, 1940. okt. 26.
Móricz Zsigmond "Kelet Népe" c. lapjával a szellemi irányítók között.
85. Olvassa el Móricz Zsigmond: Kelet Népe c. művét. /H./
= Kisújszállás és Vidéke, 1940. dec. 8. 2. p.
Felhívás a Kelet Népe c. folyóirat előfizetésére, olvasására.

86. B.A.: Az irodalmi est margójára.
= Kisújszállás és Vidéke, 1941. márc. 2. 2. p.
Móricz Zsigmond nevét említi.
87. Móricz Zsigmond a magyar sors problémáiról beszélt a szolnoki csata évfordulóján rendezett ünnepségen.
= Szolnok és Vidéke, 1941. márc. 5. 1-2. p.
Az ünnepség a milleniumi Kultúrház /ma: Járműjavító/ mozi helyiségében volt.
88. A műhelyi MANSZ ünnepélye a szolnoki csata évfordulóján.
= Nemzeti Jövők, 1941. márc. 7. 1. p.
Ünnepelték Móricz Zsigmond író, aki munkadélután keretében másfél órás előadást tartott. Majd Kiss Gábor árvaszéki ülnök-nél több órán át hallgatta az árvaszéki tárgyalásokat és a panaszokat.
89. Móricz Zsigmond Szolnokon.
= Szolnok és Vidéke, 1942. júl. 4.
A Tisza Szállóban pihent leánya, Móricz Erzsike társaságában kb. egy jó hétig.
Az újságírónak a következőket mondta Móricz: "Az árvíz idején a rékasi határig kocsiztam és néztem a pusztulást. Most pihenni jöttem ide. Szeretem a várost és a Tiszát. Nagyon fáradt vagyok, sokat dolgoztam az utóbbi időben, ... egy jó hétig maradok még a városban."

90. Móricz Zsigmond Szolnokon nyaral leányával. /Riport./
= Nemzeti Jövők, 1942. júl. 7. 2. p.
Móricz megismerte és megszerette Szolnokot. Őszinte elismerés hangján beszélt városunkról, a Tisza Szálló idegnyugtató környezetéről.
91. /d.d./: Búcsú Móricz Zsigmondtól. /Vezércikk/.
= Mezőtúr és Vidéke. 1942. szept. 13. 1. p.
Méltatja a nagy író életművének jelentőségét.
Nekrológ.
92. NÉMETH László: Móricz Zsigmond.
= Magyar Élet, 1942. nov. 4.
Halála alkalmából röviden méltatja az író életét és munkásságát.
/Részlet a készülõ Móricz-könyvbõl./
93. HERPAI Sándor: Nép és kultúra.
= Kisújszállás és Vidéke, 1943. márc. 21. 1-2. p.
Móricz Zsigmond műveinek olvasására hívja fel a figyelmet.
94. Móricz Zsigmond ébresztése. Emlékkönyv. Szerk. és bev.
Darvas József. Bp. 1945, Sarló. 291 p.
Bibliogr. 243-291. p.
Kisújszállás: 20, 34, 40, 86, 108, p.

95. DÉNES Szilárd: Móricz Zsigmond és a Magyar Nyelvőr.
= Magyar Nyelvőr, 1949. 284-288. p.
96. DÉNES Szilárd: Belül van a tarkája.
/Emlékek Kisújszállásról és Móricz Zsigmondról./
= Magyar Nyelvőr, 1952. 388-389. p.
Ezt a szólást Kisújszálláson hallotta Móricz.
97. BARLA Szabó Jenő: Móricz Zsigmondról.
= Köznevelés, 1952. 21. sz.
98. A múlt és jelen közötti éles ellentétet tükrözi az "Uri muri"
mezőtúri ősbemutatója.
= Szolnok megyei Néplap, 1953. jan. 28. 5. p.
Csörgő Csuli régi birtokán Tsz alakult.
99. BORÓK Imre: Móricz Zsigmond Kisújszálláson.
= Jászkunság, 1954. 1. sz. 13-18. p.
100. BARLA SZABÓ Jenő: Móricz Zsigmond érettségi vizsgája a
kisújszállási gimnáziumban.
= Szolnok megyei Néplap, 1954. jun. 24.

101. BARLA SZABÓ Jenő: Emlékek Móricz Zsigmondról.
= Művelt Nép, 1954. jún. 27. 3. p.
102. TÓTH István: Móricz Zsigmond kisújszállási diák a nép között.
= Szolnok megyei Néplap, 1954. okt. 20.
103. VARGHA Kálmán: Móricz Zsigmond írásbeli dolgozata magyar irodalomból.
= Irodalomtörténet, 1955. 334~336. p.
104. GYOMAI György: Móricz Zsigmond Szolnokon. /1-3./
= Szolnok megyei Néplap, 1955. máj. 29. 4. p.
- ua. " 1955. jún. 2. 4. p.
- ua. " 1955. jún. 15. 4. p.
Emlékező írások az író szolnoki fogadtatásáról, az 1930-as Nyugat-estről, a tiszazugi mérgezési per idején írt riportjairól.
105. XISFALUDI Sándor: Egy megmentett Móricz vers.
= Jászkunság, 1955. 6. sz. 16. p.
A "Mese, mese mátká..." kezdetű verset, amelyet egy, a papírgyár zúzdájából megmentett könyvben talált meg a szerző, 1931. május 5-én a könyvnapon írta Móricz Zsigmond.

106. CSÁSZTVAI István: *Móricz Zsigmond és a Jászság.*
= Jászkunság, 1955. 5. sz. 33-37.p.
Móricz Zsigmondnak Blénessy Jánoshoz írt két levelével.
1934. dec. 10., dec. 21.
107. Még egyszer a megmentett Móricz versről.
= Jászkunság, 1956. 2. sz. 69. p.
A vers születésének körülményeiről nyilatkozik Bohuniczky Szefi.
108. KISS Tamás: Két kisújszállási témájú Móricz regény keletkezésének körülményei.
= Jászkunság, 1956. 3. sz. 99-101. p.
A Forr a bor és a Bál.
109. [TÓTH István] T.I.: A Móricz-szobor.
= Szolnok megyei Néplap, 1956. jun. 17. 4. p.
Medgyessy Ferenc alkotásáról.
110. KAPOSVÁRI Gyula: Móricz Zsigmond Szolnokon.
= Jászkunság, 1956. 5-6. sz. 210-212. p.
/Emlékezetes látogatások./
Kiss Gáborhoz írt két levelével /1941.márc., 1942. jún ./
és három fényképpel.

111. DÉNES Szilárd: Móricz Zsigmond kisújszállási diákemlékei írói alkotásaiban.
= Irodalomtörténeti Közlemények, 1956. 4. sz. 447-457. p.
112. DÉNES Szilárd: Mit beszélnek Móricz Zsigmond tanulóéveiről az iskolai értesítőkönyvek?
= Irodalomtörténet, 1957. 354-359. p.
Kisújszállási éveiről is.
113. [HIMER Zoltán] H.Z.: Leleplezték Móricz Zsigmond életnagyságú szobrát.
= Tiszavidék, 1957. aug. 13. 4. p.
Somogyi Árpád alkotását Kisújszálláson, a városi tanácsház előtt állították fel.
114. VÉGSŐ Zoltán: A Móricz szobránál - leleplezése alkalmából.
/Vers./ = Tiszavidék, 1957. aug. 18.
115. Móricz Zsigmond nyomában.
= Tintásüveg, /Diákújság - Kiad. a szolnoki Versey Gy. Gimnázium Önképzőköre./ 1958. máj.
A Móricz Zsigmond nyomában c. cikk az írónak zagyvarékasi útját említi. Kiss Boldizsáréknál gyakran megszállt Móricz. A családdal élete végéig tartotta a kapcsolatot.

116. KISS TAMÁS: A Nagykunság világa Móricz Zsigmond művészetében.
= Jászkunság, 1959. 1. sz. 7-10. p.
117. KISFALUDI Sándor: Móricz Miklós: Móricz Zsigmond indulása.
= Jászkunság, 1959. 2. sz. 88. p.
/Könyvszemle./
118. ORDAS Iván: Móricz Zsigmond nyomában Kétpó termelőszövetkezeti községben.
= Népművelés, 1959. 11. sz. 22. p.
119. KISS Tamás: Móricz Zsigmond kisújszállási éve. Kny. A Kossuth Gyakorló Gimnázium Évkönyvéből. 1959/1960. Debrecen, 1960, Tankönyvkiadó. 40 p.
120. Z. J. Hagyomány és reform.
= Szolnok megyei Néplap, 1960. okt. 9. 7. p.
Móricz kisújszállási éveiről.
121. FÜLÖP János: Visszatérni jó! Móricz Zsigmond riportjai nyomában. Bp. 1962, Szépirod.K. 305. p. Kisújszállás: 60, 75-82, 92. p. Kunság: 209. p. Karcag-Berekfürdő: 127, 139. p.

122. NAGY Péter: Móricz Zsigmond. 2. átd. Kiad. Bp. 1962, Szépirod. Kiadó, 518 p. Kisújszállás: 22-25. p.
Kunság: 100-105, 151, 250, 277. p. Tiszazug: 317, 469. p.
123. Móricz Zsigmond terve megvalósult Mezőtúron.
= Esti Hírlap, 1962. szept. 7.
Múzeumi kiállítás.
124. CSALOG Zsolt: Múzeumi Kiállítás Mezőtúron.
= Múzeumi Levelek, [1962?] 6. sz. 19-20. p.
Móriczknak 1927-ben írt riportját idézi.
125. CSALOG Zsolt: Múzeumi kiállítás Mezőtúron.
= Szolnok megyei Néplap, 1962. szept. 8.
Móriczot említi.
126. Móricz Zsigmond emlékünnepeley a TIT és a megyei könyvtár rendezésében. Előadó: Margócsy József. /H./
= Szolnok megyei Néplap, 1962. okt. 9. Szolnok.
127. MÓRICZ Virág: Apám regénye. 3. kiad. Bp. 1963, Szépirod.
*K. 657 p. Kisújszállás: 17-19, 24, 27, 37, 38, 183, 340, 448, 482, 510. p. Szolnok: 401, 403, 603-604. p.

128. KISS István: Móricz Zsigmond Szolnok megyében.
= Szolnok megyei Néplap, 1963. júl. 2. 3. p.
A Kisújszálláson eltöltött esztendőök döntő szerepéről.

129. MÁTYÁS Ferenc: Költők és parasztok. Utinapló. Bp. 1964,
Magvető. 323 p.
Móricz Zsigmondról: Forr a bor Móricz diákvárosában. 275-
284. p.
Kisújszállás.

130. MÓRICZ Virág: Könyvheti találkozások.
= Magyar Nemzet, 1964. máj. 28.
Móricz Virág Zagyvarékason meglátogatta a Kiss családot,
ahol édesapja, 25 évvel ezelőtt többször vendégeskedett. Meg-
nézte azt a fakanapét, "ahol jót aludt Móricz miközben Kissné
megtűtötte neki a Zagyvában fogott potykát."

131. MÓRICZ Virág: Móricz Zsigmond szerkesztő úr.
Bp. 1967, Szépirod. Kiadó 491 p.
Kisújszállás: 93-94, 96, 114, 169, 338, 340-341. p.
Túrkeve: 96. p.

132. VARGHA Kálmán: Móricz Zsigmond alkotásai és vallomásai
tükrében. Bp. 1967, Szépirod. Kiadó 209 p.

133. B.A.: Üzenet a régi iskolának. Hires emberek művei a kisújszállási gimnázium jubileumi kiállításán.
= Szolnok megyei Néplap, 1967. szept. 30. 5. p.
Említi Móricz Zsigmond felvételi és tandíjmentességi kérvényét.
134. KAPOSVÁRI Gyula: Móricz Zsigmond szerkesztői leveleiből.
= Jászkunság, 1968. 2. sz. 94-96. p.
Szandai Szabó Sándorhoz 1930. ápr. 4. 11, 18, 29.
135. KOMÁROMY József: Móricz Zsigmond Jászberényben.
= Jászkunság, 1969. 3. sz. 126-135. p.
1934. november 23-24-én járt Jászberényben.
136. ÁGOTAI László: Móricz Zsigmond Kisújszállásra érkezése.
= Jászkunság, 1969. 4. sz. 162-164. p.
137. CZINE Mihály: Móricz Zsigmond. 2. kiad. Bp. 1970, Gondolat. 189. p. 12 t.
/Nagy magyar írók./
Kisújszállás: 18-20. p.

138. ARI Kálmán: A túri korsó.
= Képes Ujság, 1971. nov. 13.
139. KRESZ Mária: A Nagykunság fazekassága.
= Jászkunság, 1971. 4. sz. 148-157. p.
Idézi Móricz Zsigmondnak a mezőtúri Badár Balázs műhelyében tett látogatását.
140. Névadójukra emlékeznek. Móricz hagyományok Kisújszálláson.
= Szolnok megyei Néplap, 1972. okt. 4. 5. p.
141. Emlékkiállítás Móricz Zsigmond halálának 30. évfordulója tiszteletére.
= Szolnok megyei Néplap, 1972. okt. 20. 5. p.
142. SZURMAY Emő: A mezőtúri Móricz-szobor avatására.
= Együtt, 1976. 1-2 sz. 63-68. p.
- úa. = Szolnok megyei Néplap, 1976. júl. 1. 1. p.
Ünnepi könyvhét Szolnok megyében. Fényképpel.
143. BARÓTI Szabolcs: Móricz Zsigmond nyomában... Mezőtúron.
= Lobogó, 1977. szept. 22.

144. [TÁL Gizella] T.G.: Kire marad a kisködmön? /Badár Júliáról
Badár Balázs unokájáról./
= Szolnok megyei Néplap, 1977. nov. 20. 7. p.
A mezőtúri Badár Balázs fazekas műhelyében gyakran megfordult Móricz Zsigmond. Ezeket a sorokat írta a mesterről:
"... észrevette az évezredek előtti fazekas művészet vonalait
és megpróbálta ugyanazt csinálni, amit a görög, római edények
és más korok művészetében felfedezett ..."
145. SZILÁGYI Ferenc: A 600 éves Mezőtúr irodalmi hagyományai.
= Magyar Nemzet, 1978. dec. 29.
Móricz Zsigmond "Uri muri" c. művének forrása Mezőtúr.
146. VÁRKONYI Endre: Liliom és fogaskerék. Mezőtúri változások.
= Magyarország, 1978. ápr. 30. 25. p.
Móricz Zsigmond "Uri muri" c. regényét említi.
147. TISZAI Lajos: Móricz Zsigmond nyomában ~ Közöttünk élt,
nálunk járt. 1-5. r.
= Szolnok megyei Néplap, 1979. márc. 18. 8. p.
Kisújszállás, Jászberény, Szolnok.
- ua. = Szolnok megyei Néplap, 1979. ápr. 4. 7. p.
Karcag-Berekfürdő. Ömlik az arany a karcagi pusztán
c. riporttal.
- ua. = Szolnok megyei Néplap, 1979. ápr. 15. 7. p. →

Örményes és környéke. Kenyéren és vizen. Látogatás egy falusi iskolában c. riporttal.

- ua. = Szolnok megyei Néplap, 1979. ápr. 22. 7. p.
Nagyrev - Tiszazug.

A magyar falu a senkiszigete c. riporttal.

- ua. = Szolnok megyei Néplap, 1979. ápr. 30. 8. p.
Vasfejú kunok között. c. riporttal, amely Kisújszállásról szól.

148. TÓTH Ildikó: Debrecen, Sárospatak, Kisújszállás.

Három csikóval mentem el innen.

= Lobogó, 1979. ápr. 19. 8-9. p.

Móricz Zsigmond diákéveit mutatja be - Kiss Tamás irodalomtörténész nyilatkozatát idézi; Két kép a kisújszállási gimnáziumról.

149. BARÓTI Szabolcs: Talán ezután.

= Lobogó, 1979. ápr. 19. 12-13. p.

A centenáriumi ünnepekre való felkészülés során a budai és a kisújszállási Móricz Zsigmond gimnáziumi diákjaírók ad hírt.

150. SZATHMÁRYNÉ RÉKASY Ildikó: Kik olvasnak Móriczt?

= Együtt, 1978. 3. sz.

FÜGGELÉK

DOKUMENTUMOK A KISÚJSZÁLLÁSI
MÓRICZ ZSIGMOND GIMNÁZIUMBAN, ÉS A MEZŐTURI
KÖNYVTÁRBAN

151. A kisújszállási ... főgimnázium értesítője az 1896-1899. tanévről. Közzéteszi Pallagi Gyula. Kisújszállás, Szekeres ny. 1896-1897. tanév. 1897. Móricz Zsigmondról 94. p.
1897-1898. tanév. 1898. Móricz Zsigmondról 103, 116. p.
1898-1899. tanév 1899. Móricz Zsigmondról 94, 117. p.
152. Meghívó a kisújszállási... főgimnázium ifjúsági segítő egyesület 1898. dec. 3-án hangversennyel egybekötött táncestélyére. A műsorban szerepel Móricz Zsigmond.
Jókai Mór: A lengyelek fehér asszonya c. művét szavalja.
/Eredeti./
153. Móricz Zsigmond érettségi írásbeli dolgozatai: 1899. máj. görög nyelvből, magyar irodalomból, német nyelvből és menyiségtanból.
/Fénymásolat./

154. Csoportkép az érettségiző osztályról.
1899. június
/Fényképmásolat/
155. A kisújszállási gimnázium tanári kara 1899. június.
/Fényképmásolat Móricz tanáraitól./
156. Kötelezvény /1899. június 28. az érettségi 10 évfordulóján
való részvételre.
Aláírások között Móricz Zsigmond.
157. Az Ifjúsági Segélyegylet pénztárkönyve. 1899. júl. 6.
/Eredeti./
Az egylet ifjúsági elnöke Móricz Zsigmond, a tanár elnöke:
Barla Szabó Jenő volt.
158. Móricz Zsigmond levele Túri Varga Sándorhoz 1936. febr. 24.
Fényképmásolat.
159. A kisújszállási Móricz Zsigmond Gimnázium és Szakközépis-
kola Jubileumi Évkönyve 1966-1967. Az iskola megalakulásának
250. évfordulójára. Szerk. Ari Sándor. Debrecen, [1967.] 122. p.
Móricz Zsigmond: 52-53. p.

MÓRICZ ZSIGMOND IRÁSAI A KISÚJSZÁLLÁS
ÉS VIDÉKE C. LAPBAN

160. Margitka. /Tisza-Roff./
= Kisújszállás és Vidéke, 1900. jan. 7.
/Csarnok rovat./

Fontos képpel jár-ke, tipeg-topog szörnyen,
Ilyen nehéz munka nem is megy ám könnyen,
No de meg is tudjuk mi a világ titka,
Azon töri fejét lám a kis Margitka.

Meg van valahára, hál' Istennek végre,
Oda toppan sebtén mamája elébe,
Szétnéz, mint a győztes Ali Drégel váron:
"Tudom mennyi már négy!" "Ugyan mennyi?"
"Három"!

Móricz Zsiga

161. A biczka.
= Kisújszállás és Vidéke, 1900. febr. 18.
/Tárca rovat./

A bicska

- Az ördög győzi ezeket a gyerekeket bicskával. Ezt nem én mondom, hanem édes anyám mondta, mikor hetenként hét bicskát vesztettem el. Mégis nem jól mondom, nem hetenként vesztettem el hetet, ámbár nem rajtam múlt, hanem hét héten.

Ugyanis átlag minden héten kaptam egyet és az átlag minden hét első napján el is vesztett. S ha már az is volt a célja, okosan is tette, hogy mindig mindjárt az első nap megtette, mert így hat napom maradt, a melyiken könyöröggessek egy új bicskáért és fogadkozhassam, hogy soha többé el nem vesztetem.

- Az ördög győzi magát bicskával!

Ezt már nem édes anyám mondta, hanem én, mikor legutóbb elvesztett a zsebkésem.

Még most is megvan az a régi jó szokásom - most ugyan már nem hetenként vesztetem el őket, hanem úgy havonként négyet. Mégis nem négyet, mert annyit négy hónapba ha elpusztítok.

Késeimnek is megvan a régi jó szokása, hogy rendszeren eltűnnek mindjárt az első héten. S ha már úgylis azt akarják tenni, okosan teszik, hogy így teszik, mert így három hét kinja, keserve végre rákényszerít, hogy a következő hónap elején, mikor pénzem akad, rögtön új kést szerezzek.

Ezek a nagyérdékü gondolatok onnan támadnak bennem, hogy ma vagy tegnap újra elvesztett a késem. Elvesztett és ezzel a tetteivel szúrt legjobban a szívembe. Nagyon érzékenyen vettem, hogy a kapufélfától vett búcsút. Ok mert két mond 2 pengőt adtam érte.

Micsoda szép kés volt! Rózsika is megbámulta. Rózsika az én házi kisasszonyom, sietek megjegyezni, hogy kilenc éves lesz most február 23-án. Ez indokolja, hogy miért érdeklődött olyan nagyon a peneczilusom iránt; mert ha nem is egy számjeggyel kellene leírni az éveit számát, hanem például kettővel./már akár eleibe, akár utána tesszünk a 9-esnek egy számot/, alig hiszem, hogy ezzel dicsekedhetnék: Rózsika, a házikisasszonyom is megbámulta.

- És hány krajczár volt ez a bicska bácsika?

- Két frtocska Rózsika.

- Két frt! Juj, az sok pénz.

- Két frt! Jujuj! Egy bicska! Ezt már a mamája mondá, a háziasszony.

- Két frt. ~ De nem akarom én elsorolni, hogy kik és mik kiáltottak így fel, hiszen elismerem, csakugyan rettenetes két frt-ot adni egy késért, még ha egyenesen, egyenesen izébe készítettek is.

Ugy vettem észre, figyelmesen kezdenek vizsgálni, nem látszik-e az arczomon a századvégi degenerációnak valami nyoma. Természetesen a múlt század végének, mert hiszen már a jövő században élünk.

Én is csak most vettem magam észre, hogy ismert nagyzolásom rossz következményeket vonhat maga után. A háziúr, még inkább a háziasszony igen szívesen emlékeztek egyszerre valami affélére, hogy jó volna, ha a lakásbért kifizetném.

Nem mondom egy kissé megszeppentem s elkezdtem mentőgondolatokat keresni a plafond díszes, festett virágainak szirmain és czipóm orrán felváltva.

- Igen, de hát, izé aksrom mondani úgy kaptam én azt.

- Aha! - Általános megkönnyebbülés.

- A nagybátyám vette, adta újévi ajándékkul, hogy ebben a jövő század izéjét, első jelét lássam.

Oh bár úgy volna. De fájdalom, nincs olyan nagybátyám a ki ambicziójának tartsa, hogy két pengős késekkel ajándékozzon meg. No, ha ő is úgy kapná és volna neki egy három frtos, akkor nem mondom.

Szóval itt bakot lőttem a bicskával, vagy ha úgy tetszik metszettem a metszőkéssel.

Elsején vettem a kést, akkor este történt ez az eset, ma tán negyedike és már nincs kés.

Igen természetes, hogy iszonyú dühbe borultam, mikor ezt észrevettem. Elhatároztam, hogy többet nem veszek kést, mert hát:

- Az ördög győzi magát bicskával!!

Aha bicska! Ez lesz a megmentőm! Eszembe jutottak a gyermek kori kedves emlékek /azok is amelyeket az imént nem soroltam fel, a pálczák, nem amelyeket elfaragtam hajdani bicskámmal, hanem amelyeket rám raktak hajdani bicskáimért, és amiatt./

Aha mondok, bicska! Ezt veszek. Legalább a házigazdáék előtt is helyre lesz állítva a becsületem, magyarul reptiom: 2 kros bicska!

Siettem a boltba, itt van a negyedik házban egy: Báthori András.

- Kérek egy bicskát! A boltos, talpig magyar ember, talpig magyar ruhában, talpig magyar csudálkozásba esett.

- Mit mit?

- Egy bicskát!

Báthori uram összehúzza a szemét, végig mustrál, megpödrí a bajuszát, fel rug valami bögrét és azt mondja, hogy

- Hallja! Mit képzél! Csak nem tartok tán bicskát!

Valami szégyenérzet féle fogott el. Báthori úrnál bicskát! A reszelkedés olyan erős volt, hogy még tüt se mertem kérni, egy krért,

pedig azt is akartam venni. Egy kr! Még is ha egy fél kilóra lett volna szükség.

Búsan ödögtem tovább a boltból kitámolyogva. Félóra múlva beértem a piacra. Megállok véletlenül a magyar ritkaság kereskedés előtt s íme a kirakatban valami bicskafélét pillantok meg.

Régi kedvem újra visszatér s fumigálva minden földi bajt, rontok be.

Fényes, káprázatos terem. Öt-hat segéd rohan, mi tetszik?

Megrettenve mondom:

- Bicska.

- Bicska! Bicska! Öt-hat segéd úr rohan rikolva s mihamar elibem raknak egy rakás ékszeres dobozt, melyekben selyem párnákon bicskák alusznak.

- Parancsol nagyságos uram.

A másik jelentőségteljesen hunyorit rá s szól:

- Méltóztatik méltóságos uram!

Egészen megrökönyödtem. Vagy ezek az urak vannak önkivületi állapotban - vagy ők bolondultak meg. S ott kínálták nekem a bicskákat.

- Micsoda finom aczél...

- De a kidolgozás...

- Müremek...

- A legfinomabb munka...

Igazán szépek voltak, azért kérdém szerényen.

- S az ára?

- Bah semmi - és micsoda kidolgozás - ez csak 10 frt.

Piros vérem hőmérséklete - 10 C^o -fokra tuhült.

- Csak - nyögém hangtalanul.

- Oh kérem, van itt tökéletesebb is, az pl. 25 frt, ez 30, ez 45...

Kezdttem felfogni a helyzet humorát.

~ Ne folytassa kérem, maradjunk...

~ Ah, melyik tetszik?

~ Méltóztatik?

Erőmet és bátorságomat lassan visszanyerém. Cynikus kegyetlenség szállott meg.

~ Ah, kérem - nem elég magyaros...

~ De...

~ De - folytatám - megengedem, hogy szép, sőt művészi kivitelű, talán azt is hogy történeti alapon van kidolgozva, - de én nem találok a magyarságot meg azoknak a tulipános szűrőkben eléggé, a legmodernebb nézet az egyedül helyes - amit a magyar ember magyar lélekkel készít, lehetetlen, hogy magyaros is ne legyen. Igazán sajnálom, hogy az önök készlete csak a régi elavult formákat tükrözteti vissza.

Az egész bolt meg volt lepve. Egy bozontos úr, a ki éppen egy cifra sallangos köntösben gyönyörködött, mogorván figyelt eztán olyan tüzesen támadt mintha párviadalra kelne egy kopja szállal.

- Uram! Igazán alávalóság, hogy kaphat lábra egy ilyen nyomorult, nemzetpusztító elv. Nem szégyenlik az urak hazafiatlanságukat így nyíltan hirdetni. Uram amit ön mond a legnagyobb mértékben áruvás - hazaárulás! Ezek a bicskák! Igenis uram ezek a bicskák a bicska stíl legtökéletesebb, legművészebb példányai. És ön erre mondja, hogy silány, ön, ön nem akarok személyeskedni - de ezzel a szakállal! Uram, ön vagy ősi sasok hitvány nyúlfi, vagy, vagy - zsidó!

A nagy hazafi hörgő hangon bömbölt s vérbeborult szemekkel ütögette a pudlót, hogy a legművészebb bicskák művészi táncrea keveredtek.

- Uram, sajnálom, hogy nincs nálam a névjegy, - nevem gróf Bottyú.

Udvariasan, hidegen meghajtam magam s eltávozték.

Soká bolyongtam egy magamban, járván az utcák vadonát. Azon töprenkedtem, hogy miért fordult fel így a világ. Ime, gyermekkoromban a legszebb boltban árulták a bicskát, egész közönyösen, ma - ott szégyenlik, pedig a legfényesebb üzletek legfényesebb műtárgyává emelkedett.

Megállapodtam abban, hogy ennek így kell lenni. Midőn így lelkileg megállapodék, jónak találtam testileg is ugyanezt tenni, lábaimra nézvést.

Egy kis putri volt előttem, benne bolt.

Belépek. Egy veres polgártárs ugrik elő.

- Mit méltóztatik parancs...

- Kérek egy - kést.

- Ah, rendkívül sajnálom, igazán sajnálom, de azzal nem szolgálhatok. De egy bicskával, ha...

- Bicska!?

S most én vagyok a legboldogabb halandó egy 2 kros bicska birtokában.

[Bettűhiv olvasat.]

162. A rügy fakad.

= Kisújszállás és Vidéke, 1901. ápr. 7.

Ki a szobából! Fojt! utcára!
S óh itt gyötör a lárma
Fejem nehéz kábult marad,
- S egy csitnye bokron látom
A rügy fakad.

Alig hasít szél a burkot,
De zöld levél mosolyg ott,
Mosolyától végig szakadt
Szivem fölött a jég, hisz
A rügy fakad.

S ki voltam szótlán bús mogorva,
Hogy átváltoztam arra!
Soha ilyet a nap alatt,
Hogy fölvidit csöpp levél,
A rügy fakad.

Elmúlt a tél? Óh kis levélke,
Meváltómmá levél te
Szivem örömtől szétszakad
Alig tudom elhinni, hogy
A rügy fakad.

Hiszen nem vártam, elcsüggedtem,
S a télnek végít értem!
Óh, szép világ láss boldogot,
Én az vagyok, elmúlt a tél.
A rügy fakad.

Minden tavasz fakaszt rügyet, haj,
A sziv teléből is tavasz hajt?
Vagy szívem tán nem érte fagy?
Vagy most magam ámitom, hogy
A rügy fakad.

Ej, mit töpregek, szép az élet!
Tavasz szellőn rügy éled;
Én lelkem hajts virágokat,
Elmúlt a tél, itt a tavasz,
A rügy fakad.

◌Móricz Zsigmond◌ M. Zs.

/Betűhív olvasat/

163. A kottlós.

= Kisújszállás és Vidéke, 1944. máj. 28. 2. p.

1944. jún. 4. 2-3. p.

NÉV-, FÖLDRAJZI NÉVMUTATÓ

/A szerzői nevektől aláhúzással különítettük el azokat a tétel-
eket, amelyek az adott személyekről szólnak./

- Ágotai László 136
Aradi Szabó István 59
Arany János 68, 70
Ari Kálmán 138
Ari Sándor 159
Badár Balázs 82, 139, 144
Badár Júlia 144
Balázs László 54
Barla Jenő 36
Barla Szabó Jenő 97, 100,
101, 157
Baróti Szabolcs 143, 149
Blénessy János 106
Bohuniczky Szeffi 107
Borók Imre 99
Boross István 48, 55
Csalog Zsolt 124, 125
Császtvai István 106
Csávás Sándor 72
Czine Mihály 137
Darvas József 94
Dénes Szilárd 95, 96, 111,
112
Dóczy Jenő 70
Endrődi Sándor 35
Fülöp János 121
Gajda Béla 56
Gyomai György 104
Herpai Sándor 93
Himer Zoltán 113
Jászberény 16, 17, 18, 135, 147
Jászság 106
Kaposvári Gyula 110, 134
Karcag, 7, 8, 14, 15, 16, 24,
29, 32, 74, 121, 147
Karcag-Berekfürdő 24, 74, 121,
147
Kétpó 10, 11, 118
Kisfaludi Sándor 105, 117
Kiss Gábor 110
Kiss István 128
Kiss Tamás 108, 116, 119, 148
Kisújszállás 1, 2, 3, 4, 6, 8,
22, 25, 29, 31, 60, 68, 70, 72,
73, 94, 96, 99, 100, 102, 108,
111, 113, 119, 120, 121, 122,
127, 128, 129, 131, 133, 135,
136, 137, 140, 147, 148, 149,
151, 152, 155, 159

- Komáromy József 135
Kresz Mária 139
Kunhegyes 45
Kunság ld. Nagykunság
Margócsy József 126
Mátyás Ferenc 129
Medgyessy Ferenc 109
Mezőtúr 9, 12, 30, 51, 52, 53,
54, 82, 98, 123, 124, 125,
138, 142, 143, 145, 146
Móricz Miklós 117
Móricz Virág 127, 130
Nagy Imre 68
Nagy Péter 122
Nagykunság 1, 6, 12, 17, 55,
116, 122, 139
Nagyrev 20, 147
Németh László 92
Ordas Iván 118
Örményes 23, 147
Pallagi Gyula 36, 37, 56,
151
Pusztapó ld. Kétpó
Simonyi Mária 46, 49, 50
Somogyi Árpád 113
Szandai Szabó Sándor 134
Szathmáryné Rékasy Ildikó 150
Szeremley Barna 37
Szilágyi Ferenc 145
Szolnok 21, 25, 33, 34, 44,
46, 58, 62, 63, 64, 65,
77, 87, 88, 89, 90, 104,
110, 126, 127
Szolnok megye 128
Szurmay Ernő 142
Tál Gizella 144
Tiszacsécse 59
Tiszai Lajos 147
Tiszakürt 5
Tiszaroff 160
Tiszazug 18, 19, 20, 21,
122, 147
Tóth Ildikó 148
Tóth István 102, 109
Túri Varga Sándor 158
Túrkeve 131
Vargha Kálmán 103, 132
Várkonyi Endre 146
Végső Zoltán 144
Zagyvarékas 89, 115, 130
Zemplén megye 65
Zilahy Gyula 44

Rövidítések, jelek

átd.	= átdolgozott
c.	= cím, című
H.	= hírek
K.	= Kiadó
Kiny.	= Különlenyomat
köt.	= kötet
M.Zs.	= Móricz Zsigmond
p.	= pagina /láp/
sz.	= szám
ua.	= ugyanaz

TARTALOM

ELŐSZÓ	3. oldal
SZOLNOX MEGYE MÓRICZ IRÁSAIBAN	7. oldal
HIREK, CIKKEK, TANULMÁNYOK MÓRICZ ZSIGMONDRÓL	21. oldal
FÜGGELÉK	
Dokumentumok a kisújszállási Móricz Zsigmond Gimnáziumban, és a mezőtúri könyvtárban	45. oldal
Móricz Zsigmond írásai a Kisújszállás és Vidéke c. lapban	47. oldal
MUTATÓ	56. oldal
Rövidítések, jelek	58. oldal

